

V E R A
S O U T H E R L A N D I Æ
C H O R O G R A P H I C A
D E S C R I P T I O,

è Manuscripto quodam preciosissimo, apud D. ROBERTVM GORDONIVM,
Sutherlandiæ Tutorem & Regis Vicecamerarium.

Fertilitas.

Situ.

Rovincia hæc omnis pecore, armentis, frugibus & fructibus, aliisque ad usum humanum necessariis abunde ferax est. Piscatura hic quaestuosissima. Quod ad situm, omnes quotquot eam hætenus susceperunt describendam penitus errarunt. Nam *Sutherlandiam* ad Ortum & Ortum Æstivum terminat Catteynesia, & mare Germanicum; ad occasum Assint; à Septentrione (cum Strathnavernia sit jam Southerlandiæ pars) pulsatur Oceano: à Meridie autem partim habet Rossiam, partim mare Germanicum.

Limites.

Distinguitur à Catteynesia *Aldi-tuder* torrente, & monte *Ordo*: mons hic à mari Australi usque ad Oceanum Deucealedonium extenditur. Separatur etiam Sutherlandia à Strathnavernia montibus quibusdam ab ortu in occasum se porrigentibus: At cum jam Strathnavernia diplomate Regio Sutherlandiæ annexa sit, vere possumus dicere, Southerlandiæ terminum à Septentrione esse Oceanum. Discreta est hæc quoque provincia ab *Assint* tribus lacubus, *Corm-loch*, *Furloch*, & *Loch Narkel*, ac montibus *Glas-win* & *Bin-moir*. A Rossia autem discernitur fluviis *Port-necutero* & *Oikello*. Omnes ergo agri Cassao fluvio irrigui usque ad *Aldene-galgum* & *Lead-morum* in Assint, & quicquid decimas parochiæ Crichensi exhibet, ad Comitatum Southerlandiæ pertinent.

Nomen.

Provincia hæc ab origine *Cattei* vocitata est, & incolæ *Cattegh*; à *Cattais* Moravienfibus, qui ex Germania huc appulerunt: Sic enim hodie idiomate Scoto-hibernico (quo adhuc incolæ utuntur) nuncupantur. Postea vero Southerlandia nominata est.

Olim continebat hæc Regio omnem illum tractum inter Port-Necuterum & Dungisbeum interjacentem, & monte *Ordo* divisum, qui ab uno mari ad alterum longo tractu procurrit. Comitatus autem ille qui jam Catteyn-

Scotia.

nesiæ titulo gaudet, nomen olim habuit à promontorio Provinciæ Cattei, quod lingua patria *Nes* vocant, adeo ut *Cattey-nes*, nihil aliud sit quam promontorium Cattei, seu Sutherlandiæ, quod promontorium à latere Orientali montis *Ordi* prætenditur: & episcopatus Catteynensis (dubio procul) primo hunc titulum habuit à Cattei: nam diœcesis hæc non tantum Catteynesiam, sed Southerlandiam quoque, Strathnaverniam & Assint suo ambitu includit, quæ omnes olim uno Cattei nomine notæ erant. Episcopatus ergo potius gaudebat titulo, totius Cattei scilicet, quam illius partis & promontorii Catteynesiæ. Quin ecclesia cathedralis cum canonicorum ædibus & episcopali sede non in Catteynesia, sed in *Dornoch*, Sutherlandiæ oppido, adhuc extat. Ita progressu temporis Provincia hæc Cattei, antiquo nomine posthabito, Sutherlandiæ titulo vocari capit. Boëtius in sua historia deducit Cattei-nes, à voce Catus (proprio nomine vici) & Nes, id est, promontorium. Ambiguitas certe harum vocum Cattei & Cattei-nes, una cum ignorantia linguæ Scoto-hibernicæ non paucos errores in denominandis his provinciis peperit.

Hodie Southerlandia in decem parochias, *Divisio*, ubi totidem sunt Parochialia templa (præter innumera facella) dividitur: *Dornoch* (five *Durnogh*) *Crigh*, *Larg*, *Rogard*, *Culmaly*, *Chyn*, *Loth*, *Kildounan*, *Durines*, & *Far*. Hæc ultima in Strathnavernia est.

Tria sunt in hoc comitatu nemora melioris *Sylvæ*, nempe, *Diri-moir*, *Diri-chat*, & *Diri-meanigh*: varii præterea saltus, & vivaria arboribus opaca, conservandis enutriendisque animantibus feris commodissima, & venationi dicata, *Animalia*, cervis, damis, lupis, vulpibus, felibus agrestibus, lutris, omnique sylvestrium avium genere refertissima. In hac Provincia est avis genus psittaco haud absimile, incolæ *Knag* vocant, quod rostro quotannis nidum sibi in trunco quercus effodit. Hic omnia sunt accipitrum genera. Nullus est in his nemoribus rivulus, qui non innumera piscium varii generis examina

A a a